

Bijbel in Gewone Taal

Bijbelstudie

Materiaal voor een
bespreking van het
Onzevader in de
Bijbel in Gewone Taal

BRENGT DE BIJBEL DICHTBIJ

Het Onzevader in gewone taal

Materiaal voor een bespreking van het Onzevader in de *Bijbel in Gewone Taal*

Tekst: Dr. Matthijs de Jong

© 2014 Nederlands Bijbelgenootschap, Haarlem

Alle rechten voorbehouden

Postbus 620, 2003 RP Haarlem • 023 - 514 61 46

www.bijbelingewonetaal.nl • www.bijbelgenootschap.nl

Het Onzevader in gewone taal

Dit document biedt materiaal voor een bespreking van het Onzevader in de versie van de *Bijbel in Gewone Taal*. Het is geschikt voor een bespreking met een groep volwassenen of tieners. Dit document is voor de gespreksleider, en dient als voorbereiding.

Het materiaal bestaat uit vier onderdelen: Kennismaking, Verdieping, Discussie en Verwerking. Als gespreksleider kun je zelf bepalen welke onderdelen je gebruikt, wat je overslaat en wat je lang of juist kort behandelt.

- Kennismaking: Dit onderdeel kun je uitgebreid behandelen of juist heel kort.
- Verdieping: Als je alle onderdelen van het gebed bespreekt, inclusief de vragen bij de stof, is dit een lang onderdeel. Als je veel tijd wilt overhouden voor de discussievragen en/of een verwerking, kun je ervoor kiezen om een beperkt aantal onderdelen van het gebed te bespreken. Je kunt ook de groep een selectie laten maken.
- Discussievragen: Je kunt met de groep één of meerdere discussievragen behandelen.
- Verwerking: Je kunt een passende verwerking kiezen voor de groep.

(I) KENNISMAKING

Inleiding

Het Onzevader is één van de bekendste en meest gebruikte teksten uit de Bijbel. Het is een tekst die christenen van alle plaatsen en uit alle tijden met elkaar verbindt. Er bestaan veel versies van het Onzevader. Dat begint al in de Bijbel zelf. Het gebed komt voor in Matteüs 6 en in Lucas 11 in verschillende versies. Bovendien werd het Onzevader al snel gebruikt als liturgische tekst en daardoor kwamen er nog meer versies van in omloop, uiteindelijk in alle talen van de wereld (zie <http://www.prayer.su/other/all-languages.html>).

Juist de veeltaligheid van dit gebed is iets bijzonders. Wereldwijd bidden mensen dit gebed in hun eigen taal. In het Nederlands hebben we het Onzevader in klassieke bewoordingen, die ontleend zijn aan de *Statenvertaling* en aan de *NBG-vertaling 1951*. Er zijn ook moderne varianten zoals in *De Nieuwe Bijbelvertaling*. Daar is nu ook een versie in gewone taal bijgekomen. Dat is een mooie aanvulling. De traditionele versie klinkt plechtig, maar is voor veel mensen onbegrijpelijk geworden. De versie van de NBV is hedendaags Nederlands, maar gebruikt nog steeds moeilijke taal. De *Bijbel in Gewone Taal* is direct begrijpelijk.

Eerste indruk

Voor een eerste indruk zetten we de vertaling van de *Bijbel in Gewone Taal* naast de klassieke versie van de *NBG-vertaling 1951*.

Laat beide versies hardop voorlezen.

NBG 1951	Bijbel in Gewone Taal
Onze Vader, die in de hemelen zijt, uw naam worde geheiligd; uw Koninkrijk kome; uw wil geschiede, gelijk in de hemel also ook op de aarde. Geef ons heden ons dagelijks brood; en vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren; en leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze. Want Uwer is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen.	Onze Vader in de hemel, laat iedereen u eren. Laat uw nieuwe wereld komen. Laat op aarde uw wil gedaan worden, net zoals dat in de hemel gebeurt. Geef ons vandaag het eten dat we nodig hebben. En vergeef ons wat we fout gedaan hebben, want wij hebben ook andere mensen hun fouten vergeven. Help ons om nooit tegen u te kiezen. En bescherm ons tegen de macht van het kwaad. Want u bent koning, u regeert met grote macht, voor altijd. Amen.

Vragen:

Het gaat om een eerste indruk, blijf er niet te lang bij stilstaan.

- Wat is je eerste indruk van deze twee versies?
- Wat voegt een versie in gewone taal toe?
- Wanneer bid jij het Onzevader?
- Wat zijn jouw gedachten bij dit gebed?

Kort over de Bijbel in Gewone Taal

De *Bijbel in Gewone Taal* is een vertaling van de Bijbel in gewone, bekende taal. Het doel is om een bijbel te bieden die voor iedereen goed leesbaar en direct begrijpelijk is. Gewone taal is taal zoals we die allemaal dagelijks gebruiken. Door de gewone taal komen de teksten heel direct over. Iedere vertaling van de Bijbel heeft een eigen werkwijze. Dat geldt ook voor de *Bijbel in Gewone Taal*. De *Bijbel in Gewone Taal* zegt in gewone woorden wat er staat, alles klinkt heel direct. De *Bijbel in Gewone Taal* vertaalt zo dat lezers van nu de teksten meteen kunnen begrijpen. Een bijbelse manier van spreken, 'uw naam worde geheiligd' wordt op een directe manier geformuleerd: 'laat iedereen u eren'. Traditionele begrippen, zoals het 'koninkrijk van God', worden zo weergegeven dat de betekenis ervan duidelijk overkomt: 'uw nieuwe wereld'. Deze manier van vertalen is nieuw en opvallend, en voor sommige lezers is het ook wennen. De *Bijbel in Gewone Taal* heeft niet als doel de andere vertalingen te vervangen, maar wil iets bieden dat er nog niet is: een vertaling die de Bijbel direct toegankelijk maakt voor iedereen.

Vraag:

- Wat vind je ervan dat de Bijbel is vertaald in gewone taal?

Suggesties voor verdieping:

- www.bijbelingewonetaal.nl
- [facebook.com/bijbelingewonetaal](https://www.facebook.com/bijbelingewonetaal)
- De powerpoint "Maak kennis met de *Bijbel in Gewone Taal*"

Als de groep meer wil weten over de *Bijbel in Gewone Taal*, is er op de site een powerpoint + toelichting beschikbaar ter kennismaking.

- Voor de liefhebber is er een boek verkrijgbaar dat alles vertelt over de vertaalmethode van de *Bijbel in Gewone Taal*: Matthijs de Jong, *Hoe vertaal je de Bijbel in gewone taal?* (Heerenveen 2014).

Het Onzevader: hoe zit de tekst in elkaar?

Het is belangrijk dat je als discussieleider weet hoe het gebed in elkaar zit, vandaar deze paragraaf. Je hoeft dit niet uitgebreid met de groep te behandelen.

We gaan nu dieper in op de tekst van het Onzevader. Dat doen we stap voor stap. Eerst bekijken we hoe het gebed is opgebouwd. Het is een eenvoudig gebed. Het is geschreven in gewoon Grieks, heel gewone taal eigenlijk. Tegelijk zit de tekst mooi in elkaar.

Het Onzevader	
1 aanhef	Onze Vader in de hemel,
2 drie beden over God	laat iedereen u eren
3	Laat uw nieuwe wereld komen.
4	Laat op aarde uw wil gedaan worden,
5	net zoals dat in de hemel gebeurt.
6 drie beden over ons	Geef ons vandaag het eten dat we nodig hebben.
7	En vergeef ons wat we fout gedaan hebben,
8	want wij hebben ook andere mensen hun fouten vergeven.
9	Help ons om nooit tegen u te kiezen.
10	En bescherm ons tegen de macht van het kwaad.
11 afsluiting	Want u bent koning, u regeert met grote macht, voor altijd.
12	Amen.

Tussen aanhef en afsluiting zien we eerst drie beden die over God gaan en daarna drie beden die over ons, mensen, gaan.

Twee keer wordt er in het gebed een vergelijking gemaakt. Dat gebeurt in de bede over God (regel 4-5) en de tweede over ons (regel 7-8). In het eerste geval wordt de situatie op aarde vergeleken met die in de hemel: in de hemel wordt Gods wil gedaan (regel 5) en net zo moet dat op aarde gebeuren (regel 4). In het tweede geval gaat het ook om een soort afstemming tussen de situatie op aarde en die in de hemel: Wij, als mensen, vergeven elkaars fouten (regel 8), en net zo vragen we God, onze hemelse Vader, om ons onze fouten te vergeven (regel 7). Het vergeven op aarde en in de hemel gaat samen op.

De afstemming tussen hemel en aarde is de kern van het Onzevader. Je kunt het zo zeggen: Wie dit gebed uitspreekt, ziet voor zich hoe het is als Gods nieuwe wereld gekomen is. Dan zal de hemelse werkelijkheid ook op aarde bepalend zijn. Dit kernpunt zal terugkomen in de bespreking.

De afsluiting van het Onzevader hoort niet bij de oorspronkelijke tekst, maar is later toegevoegd aan de tekst (dit wordt later in dit document uitgelegd). Zonder regel 11-12 is het gebed juist nog meer in balans: dan zijn de eerste helft, waarin God centraal staat, en de tweede helft, waarin wij centraal staan, precies even lang: regel 1-5 en regel 6-10.

(II) VERDIEPING

‘Onze Vader, die in de hemelen zijt;’

‘Onze Vader in de hemel,’

In het Oude Testament wordt God soms ‘onze vader’ genoemd. We komen het tegen in Jesaja 63:16 en 64:7. ‘Vader’ lijkt daar een synoniem voor ‘maker, schepper’ te zijn. In het Nieuwe Testament verschuift het accent. Hier komt ‘onze Vader’ vaker voor, in de zegenformules aan het begin van de brieven van Paulus (Romeinen 1:7, 1 Korintiërs 1:3, 2 Korintiërs 1:2, etc.). In het Matteüs-evangelie spreekt Jezus geregeld over God als ‘jullie Vader’. De aanroep ‘Vader’ legt in het Nieuwe Testament nadruk op Gods nabijheid. Wie het Onzevader bidt, spreekt als kind van God.

Opvallend is dat het Nieuwe Testament bijna altijd het meervoud gebruikt: *onze Vader, jullie Vader, kinderen* van God. Dat element van gezamenlijkheid is steeds heel belangrijk. Wie gelooft hoort bij een bijzondere groep mensen: de kinderen van God. Ook het Onzevader is typisch een gezamenlijk gebed. Het gebed van de groep mensen die zichzelf kinderen van God weten.

‘In de hemel’ staat tegenover ‘op aarde’. Maar het betekent hier niet ‘ver weg van de aarde’, het gaat niet om een gevoel van afstand. Het gaat ook niet om het onderscheid tussen onze *hemelse* Vader en onze *aardse* vader, want daarover kan in een gebed geen misverstand bestaan. Het gaat om iets anders: er spreekt een verwachting uit. God is onze Vader in de hemel, maar zijn macht strekt zich uit over de aarde. En de bidder verlangt naar het moment dat er tussen aarde en hemel geen verschil meer zal zijn wat betreft de erkenning van God. De bidder kijkt uit naar de nieuwe wereld.

In de klassieke formulering staat ‘in de hemelen’. Waarom? Het Hebreeuws heeft voor ‘hemel’ een woord dat alleen in het meervoud bestaat (*sjamajiem*). De Griekse vertaling van het Oude Testament gebruikt daarom ook steeds de Griekse meervoudsvorm (*ouranoi*). Zo ontstond het gebruik om in het Grieks de meervoudsvorm te gebruiken en sommige nieuwtestamentische schrijvers volgen dat gebruik. Maar ze bedoelen daar gewoon de hemel mee. Het is een manier van spreken die toen, in sommige kringen, gewoon was. De *Bijbel in Gewone Taal* kiest voor een weergave die gewoon is voor lezers van nu: ‘hemel’.

Vraag:

- Vind je ‘onze Vader’ een goede aanspreekvorm voor God?

Drie beden over God

De eerste drie beden hebben in het Grieks een werkwoordsvorm die we in het Nederlands niet kennen: een gebiedende wijs van de derde persoon. Je zou het zo kunnen zeggen: ‘Uw naam moet geheiligd worden! Uw koninkrijk moet komen! etc.’ Maar op die manier klinkt het voor ons niet meer als een gebed. Vertalers moeten dus iets bedenken dat hier in de buurt komt, en dat overkomt als een gebed. De traditionele formulering is met de aanvoegende wijs: ‘worde’, ‘kome’ en ‘geschiede’. Wel mooi, maar niet meer bruikbaar voor een algemeen publiek. Het is geen levende taal meer. Het beste alternatief is met ‘laat’. Zo kun je een bede formuleren waarin van God wordt gevraagd om iets te doen. En daar gaat het om. Volgens de meeste bijbeluitleggers hebben de beden in het Onzevader zowel een *eschatologische* als een *ethische* component. Wat betekent dat? Het ‘eschatologische’ aspect wil zeggen: de beden worden volledig werkelijkheid aan het eind van de tijd, als Gods nieuwe wereld helemaal gekomen is. Het ‘ethische’ aspect wil zeggen: voor de bidder zijn de beden niet alleen maar toekomstmuziek: Hij of zij wil zich er nu al volledig voor inzetten en zijn of haar leven daar op afstemmen. Zo is het ook precies met de hemelse werkelijkheid die centraal staat in de Bergrede (Matteüs 5-7). Die werkelijkheid zal er volledig zijn als de nieuwe wereld komt. Maar voor de gelovigen is die nieuwe werkelijkheid *nu al* bepalend. Zij leven als een hemelse gemeenschap op aarde. En ze kijken uit naar het moment dat de nieuwe wereld komt, en de situatie op aarde zal lijken op die in de hemel.

‘uw naam worde geheiligd;’

‘laat iedereen u eren.’

‘Uw naam’ is een indirecte manier van spreken over God zelf. ‘Naam’ betekent in bijbelse taal: identiteit, de reputatie, het gezag en respect dat iemand heeft. Het gaat hier dus over God zelf. En ‘heiligen’ betekent God erkennen als de machtige God die hij is, hem de eer geven die hem toekomt.

Nu is de situatie op aarde dat veel mensen God niet erkennen en hem niet eren. De bede spreekt uit dat dit moet veranderen. Iedereen moet God eren als de grote koning. En de bidder legt deze bede neer voor God. God zelf brengt de situatie waarin dit zal gebeuren: als de nieuwe wereld komt. Maar de bidder verbindt zich ook zelf aan dit ideaal, en wil ernaar leven.

- Lees als achtergrond Jesaja 29:23 en Ezechiël 36:22-23.

‘uw Koninkrijk kome;’

‘Laat uw nieuwe wereld komen.’

De tweede bede is direct verbonden met de eerste. De eer die God van alle mensen moet krijgen, gaat samen met zijn volledige heerschappij over hemel én aarde. Ook dit is een bede die bij God wordt neergelegd. Hij is het die de nieuwe wereld zal laten komen. Maar tegelijk verbindt de bidder zich eraan. Waarom ‘Gods nieuwe wereld’? *Koninkrijk* is geen moeilijk woord, maar er is een ander probleem. Het gaat bij het koninkrijk van God niet om een koninkrijk in de gewone geografische betekenis, alsof het op een bepaalde plek te vinden zou zijn. Het is geen gewoon koninkrijk. Bij de Griekse term *basileia tou theou* gaat het om de allesomvattende heerschappij van God, die alles anders maakt. Er komt een eind aan de bestaande situatie, er begint een nieuwe tijd, en dat gebeurt hier op aarde. Met de keuze voor ‘Gods nieuwe wereld’ wordt de kern van dit bijbelse begrip weergegeven: het gaat om een nieuwe werkelijkheid hier op aarde, die door God wordt gebracht.

‘uw wil geschiede, gelijk in de hemel alzo ook op de aarde.’

‘Laat op aarde uw wil gedaan worden, net zoals dat in de hemel gebeurt.’

In de klassieke formulering gaat de inhoud verscholen achter moeilijke taal. Wat bid je hier eigenlijk? De bidder vraagt niet of Gods wil in de hemel wordt gedaan. Dat is juist een gegeven. En de situatie op aarde wordt daarmee vergeleken. Laat op aarde hetzelfde gebeuren als in de hemel. Want daar draait het om in het Onzevader: dat de hemelse situatie op aarde werkelijkheid wordt. De formulering in de *Bijbel in Gewone Taal* is helder: laat op aarde gebeuren wat er nu al in de hemel gebeurt.

Nu zou je kunnen denken: maar als God iets wil, dan gebeurt het toch altijd? Ja, maar deze bede bedoelt iets anders. Denk aan de woorden van Jezus’ gebed in Getsemane: ‘Wat u wilt, moet gebeuren’ (Matteüs 26:42). Het gaat daar om gehoorzaamheid aan Gods wil. En zo is het ook bij de bede in het Onzevader: het gaat erom dat mensen doen wat God wil.

De derde bede is sterk verbonden met de tweede. Als Gods nieuwe wereld gekomen is, zal overal op aarde Gods wil gedaan worden. En wie zich nu al verbindt aan Gods nieuwe wereld, zal het doen van Gods wil het allerbelangrijkste vinden. Dát is steeds de les van de Bergrede. In Matteüs 6:33 staat in de *Bijbel in Gewone Taal*: ‘hou je bezig met Gods nieuwe wereld en doe wat God van je vraagt’. Die twee zaken hangen direct samen, net zoals de tweede en derde bede van het Onzevader.

- Lees ook Matteüs 5:6.

De eerste drie beden gaan over hetzelfde. In de hemel is de situatie zoals die moet zijn. De aarde loopt nog achter op de hemel. De situatie dat iedereen God eert als de machtige koning, dat de nieuwe wereld werkelijkheid is geworden, en dat iedereen zich gehoorzaam voegt naar de wil van God – daar kijkt de bidder naar uit.

Drie beden over ons

Bij de twee serie van beden, is dat 'ons' extra opvallend. Je bidt dit niet puur voor jezelf, maar met en voor elkaar.

'Geef ons heden ons dagelijks brood;'

'Geef ons vandaag het eten dat we nodig hebben.'

Over deze bede wordt veel gediscussieerd. Er staat één woord in dat niet goed is te plaatsen. Het zou drie dingen kunnen betekenen: *dagelijks brood*, *brood dat we nodig hebben*, of *brood voor de komende dag*. Dat laatste kan zinvol zijn als je veronderstelt dat het Onzevader als ochtendgebed was bedoeld. De traditionele keuze is *dagelijks brood*, maar dat is een beetje dubbel met 'vandaag'. Het brood *dat we nodig hebben* is dan misschien nog de beste optie.

Hoe dan ook gaat het om een inperking bij het 'brood' waar we om vragen. Het is een heel bescheiden bede. En we zullen straks zien waarom. In de *Bijbel in Gewone Taal* is 'brood' ruimer opgevat, als beeld voor 'voedsel', 'eten'. Het gaat niet uitsluitend om brood, maar om eten, levensonderhoud. De verleiding is vaak groot om het 'brood' geestelijk uit te leggen. Brood komt natuurlijk ook wel voor in een symbolische betekenis, vooral in het Johannes-evangelie. Als geestelijk of hemels 'brood' staat het dan symbool voor het heil, de redding. Toch is die uitleg hier niet overtuigend. Het is veel waarschijnlijker dat het hier gewoon gaat om 'het eten dat we nodig hebben'. Daar zijn een paar argumenten voor.

Het woord 'vandaag' laat zien dat de bede over iets concreets gaat, dat met 'deze dag' te maken heeft. Bovendien staat er in het Grieks 'ons brood' (*artos hêmôn*). Dat wijst niet op het geestelijke brood, maar juist op het gewone, tastbare voedsel dat we elke dag nodig hebben. Telkens als er bij 'brood' zoiets staat in de Bijbel ('mijn brood', 'ons brood' etc.) gaat het om gewoon, menselijk 'brood'. En altijd staat 'brood' dan breder voor 'voedsel', 'eten'. En andersom, als het in de Bijbel gaat om iets geestelijks, dan staat er meestal juist iets meer bij, zoals 'het levende brood' of 'het hemelse brood'. Oftewel, we moeten deze bede niet geestelijk uitleggen, maar concreet: het gaat over eten.

De gedachte dat God ons het eten geeft dat we nodig hebben, zien we ook in de Psalmen, bijv. in Psalm 104:27 en Psalm 145:15. Mensen ontvangen het eten dat ze nodig hebben uit Gods hand. In beide verzen staat in het Hebreeuws *be'itto*, 'op het geëigende moment', 'op het juiste moment'. Dat is een mooie parallel bij dat lastige woord in de bede van het Onzevader. Wij vragen, vanuit de mens gesproken, om 'het eten dat we nodig hebben'. Vanuit God geformuleerd spreken de Psalmen over het geven van voedsel 'op het geëigende moment'.

Waar bidden we om: dat God ons dagelijks te eten geeft, precies zoals in Psalm 104 en 145 over hem wordt gezegd.

- Lees Psalm 145:10-16 en bekijk welke parallellen er zijn met het Onzevader.

*‘en vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij
vergeven onze schuldenaren;’*

*‘En vergeef ons wat we fout gedaan hebben,
want wij hebben ook andere mensen hun fouten
vergeven.’*

In het Grieks wordt een woord gebruikt dat ‘schulden’ in letterlijke, financiële zin betekent. Hier is dat een metafoor voor morele schuld: al onze tekortkomingen. In de versie van Lucas 11 staat een ander woord, dat ‘zonden’, ‘misstappen’, ‘fouten’ betekent. Het zijn twee manieren om hetzelfde te zeggen. Want waar gaat het om bij onze tekortkomingen of fouten? De standaard is de hemelse werkelijkheid, de situatie waarin God geëerd wordt als koning en zijn wil volledig gedaan wordt. Als kinderen van God willen we nu al volgens die werkelijkheid leven – ook al loopt de aarde hierin achter op de hemel. En als we te kort schieten, in kleine of grote dingen? Dan mogen we God om vergeving vragen.

De vraag om vergeving is verbonden met ons eigen gedrag. In de klassieke formulering staat een onvoltooid tegenwoordige tijd ‘zoals ook wij vergeven ...’. In de *Bijbel in Gewone Taal* staat een voltooid tegenwoordige tijd: ‘want wij hebben .... vergeven’. Dat roept veel vragen op, daarom gaan we er dieper op in. In het Grieks staat een *aoristusvorm*, die meestal als een verleden tijd wordt opgevat. Nu hoeft dat niet perse, je kunt het ook opvatten als een aanduiding van terugkerend gedrag: zoals wij gewend zijn te doen. Voor de betekenis maakt het echter niets uit. Het gaat om de samenhang in deze bede: wij vragen God om ons te vergeven wat wij fout gedaan hebben, *net zoals* wij ook steeds anderen vergeven / vergeven hebben. Sommige lezers zijn hier verbaasd over: het klinkt alsof God ons vergeeft, *omdat* wij andere mensen vergeven. Lees Matteüs 6:14-15, daar staat dat zo: “Je moet andere mensen hun fouten vergeven. Dan zal je hemelse Vader ook jouw fouten vergeven. Maar als je andere mensen hun fouten niet vergeeft, dan zal je Vader ook jouw fouten niet vergeven.” En op andere plaatsen in de Bergrede kom je deze zelfde gedachte trouwens ook tegen: zie 5:23-24 en 7:1 (kijk ook eens in Jezus Sirach 28:2-5, daar vind je deze samenhang ook).

Voor de helderheid: het gaat er niet om dat je, door anderen te vergeven, zelf Gods vergeving verdient. Nee, vergeving is iets dat je krijgt, iets dat je ontvangt. Maar Gods vergeving kan alleen ontvangen worden door mensen die zelf ook andere mensen vergeven.

*‘en leid ons niet in verzoeking, maar verlos
ons van de boze.’*

*‘Help ons om nooit tegen u te kiezen. En
bescherm ons tegen de macht van het kwaad.’*

Over het woord ‘verzoeking’ (*peirasmos*) bestaat veel discussie. Het punt is dat de Bijbel met deze term twee kanten opgaat. Als God iemand ‘test’ gaat hij na of iemand werkelijk op hem vertrouwt, hem echt gehoorzaam is. De gebruikelijke weergave is ‘op de proef stellen’. Maar de test die mensen ondergaan kan ook worden gezien als verleiding om te zondigen, om tegen God te kiezen. Dan wordt het ‘verzoeken’. Het kan dus gaan om een loyaliteitstest van Gods kant of om een verleidingspoging van Satans kant. In de latere uitleg probeerde men twee verschillende termen te gebruiken, zoals het Latijnse onderscheid *probatio* (uittesten) en *tentatio* (verzoeken) en het Nederlandse onderscheid *beproeven* en *verzoeken*. Het probleem blijft dat de Griekse brontekst soms niet eenduidig is.

In dit geval hebben we echter een aanwijzing: de zesde bede bestaat uit twee onderdelen die bij elkaar horen. Het gaat over hetzelfde: de eerste zin negatief geformuleerd (leid ons niet ...), de tweede positief (maar verlos ons ...). Het ‘verzoeken’ heeft dus te maken met ‘de boze’. Het gaat niet om een loyaliteitstest, maar om het gevaar van verleiding. De gedachte is natuurlijk niet dat God de bidder zou verleiden, maar dat God bepaalt of Satan al dan niet die ruimte krijgt. De bede betekent: behoed ons voor situaties waarin Satan ons zou kunnen verleiden.

Het gaat bij dit verleiden niet om fouten in het algemeen. Het gaat om iets beslissends: een keuze tegen God. De bede ligt in de lijn van Matteüs 26:41: ‘Bid God om kracht, zodat je geen verkeerde keuze maakt. Want jullie willen wel het goede kiezen, maar jullie zijn zwak.’ Het gaat over een situatie waarin je in het

nauw gebracht wordt en het gevaar loopt om tegen God te kiezen.

Het gebed kijkt vooruit naar de hemelse werkelijkheid op aarde, maar ziet tegelijk dat de aarde achterloopt op de hemel. De macht van het kwaad speelt op aarde een grote rol, en de kinderen van God zijn daar niet immuun voor. Daarom vragen ze God om bescherming, zodat ze aan de goede kant zullen blijven staan, en nooit tegen God zullen kiezen.

‘Want Uwer is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid, in der eeuwigheid. Amen.’   *‘Want u bent koning, u regeert met grote macht, voor altijd. Amen.’*

De afsluiting van het Onzevader staat niet in de oudste (en beste) Griekse handschriften. Het hoort niet bij de oorspronkelijke tekst. Maar het hoort wel bij het Onzevader als kerkelijk gebed. Daarom bespreken we het ook hier.

De drieslag *basileia*, *dunamis* en *doxa* wordt in klassieke formulering als een opsomming gepresenteerd: ‘Want Uwer is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid’. Het gaat hier echter om Gods koningschap en de bijbehorende macht en allure. Het gaat er niet om dat het koninkrijk van God ‘is’. Het gaat om de erkenning dat God koning is over alles, over hemel en aarde. Dat is de werkelijkheid waarin de bidder leeft en wil leven. En als de nieuwe wereld komt, zal dat voor iedereen duidelijk zijn. Dan is er harmonie tussen aarde en hemel.

De aanleiding: Matteüs 6:7-9

De tekst van het Onzevader wordt in Matteüs 6 op een bijzondere manier ingeleid:

7 Als je bidt, moet je niet steeds maar door blijven praten. Dat doen de mensen die andere goden vereren. Ze denken: Hoe meer ik praat, hoe beter mijn god luistert! 8 Dat moeten jullie dus niet doen. Want je Vader weet allang wat je nodig hebt. Dat weet hij al voordat je het gevraagd hebt. 9 Als jullie bidden, gebruik dan deze woorden:

Ook hier spreekt Jezus de gelovigen als gemeenschap aan: ‘Als *jullie* bidden, gebruik dan deze woorden.’ In de verzen ervoor wordt het Onzevader ingeleid als een eenvoudig gebed tegenover de omhaal van woorden van de ‘heidenen’, mensen die andere goden vereren. Het gebed dat Jezus voorstelt, is eenvoudig, kort en krachtig. En hij zegt er ook bij waarom: ‘je Vader weet allang wat je nodig hebt. Dat weet hij al voordat je het gevraagd hebt.’

Dat doet denken aan het slot van Matteüs 6:

31 Maak je dus geen zorgen. Zeg niet: ‘Hoe komen we aan eten?’ of: ‘Hoe komen we aan drinken?’ of: ‘Hoe komen we aan kleren?’ 32 Met die dingen houden de mensen zich bezig die God niet kennen. Je Vader in de hemel weet echt wel dat je al die dingen nodig hebt. 33 Houd je bezig met Gods nieuwe wereld en doe wat God van je vraagt. Dan zal God je al die andere dingen ook geven.

Het gaat om de tegenstelling tussen bezig zijn met de zaken van deze wereld en bezig zijn met Gods nieuwe wereld. Mensen die God niet kennen, houden zich bezig met alles van deze wereld: eten, drinken, rijkdom, voorspoed, succes, etc. Het leidt tot ellenlange gebeden, in de hoop dat de godheid hun wensen en verlangens zal inwilligen. Jezus zet daar een streep doorheen: je Vader weet wat je nodig hebt in het aardse bestaan, houd jij je bezig met de nieuwe wereld.

In het Onzevader ligt de nadruk op de komst van de nieuwe wereld, waarbij God alle eer zal krijgen en zijn wil ook op aarde overal gedaan zal worden. En de beden over ons, gaan over ons als ‘mensen van de nieuwe wereld’. Het draait om de nieuwe werkelijkheid, waardoor we ons nu al laten leiden. De enige

uitzondering is de bede om het eten dat we nodig hebben. Dat is niet voor niets de meest bescheiden formulering die je je kunt voorstellen: 'geef ons vandaag het eten dat we nodig hebben'. We leven als mensen van de nieuwe wereld in de aardse realiteit. We zijn afhankelijk van eten voor ons leven. En zeer bijbels is de voorstelling dat God ons, als zijn schepselen, 'op het geëigende moment' te eten geeft.

Brede perspectief

In de Bergrede staat Gods nieuwe wereld centraal. Het gaat om een nieuwe orde die door God zal worden gevestigd, en die ons nu al oproept om de kant van 'de hemel' te kiezen. Wat die keuze inhoudt, leer je als je de Bergrede leest. Meteen aan het begin wordt al gezegd dat voor deze mensen 'het echte geluk' is.

- *Lees Matteüs 5:3*

Voor het echte geluk moet je verder kijken dan het alledaagse leven. Je moet verder kijken dan onze aardse horizon. Je moet kijken met ogen die de nieuwe wereld al zien.

Dit is de les die Jezus geeft: Je hebt het leven niet in handen. Vertrouw daarom op God. Want bij hem is het ware leven. Kijk verder, durf het te zien. Er is een nieuwe wereld die de oude wereld zal overtreffen. Gods nieuwe wereld, het ware leven dat je bij God vindt. Dat is het ankerpunt voor ons leven op aarde. Niet om je af te zetten tegen het leven op aarde. Maar juist om te leren waar het in het leven om draait. Dat is de wijsheid van de hemel die de Bijbel ons geeft: durf te kijken met ogen die Gods nieuwe wereld zien. Dan leer je waar het echt om gaat in het leven.

Het Onzevader is een bijzonder gebed. Het is een gebed van mensen die durven te kijken met ogen die Gods nieuwe wereld al zien. Als je je bewust wordt van de woorden, besef je hoeveel dit gebed eigenlijk zegt over degene die bidt.

Vragen:

- *Wat neem je mee uit deze bespreking?*
- *Wat heeft het je geleerd over het Onzevader?*

Tot slot: traditie of gewone taal

Wat is nu het beste: het Onzevader in traditionele taal of in gewone taal? Daar mag je natuurlijk verschillend over denken. De traditionele versie heeft zijn waarde; het zit in de hoofden en harten van veel mensen. Toch zullen de woorden vaak slechts bekende klanken zijn, geen bewuste uitspraken. Omdat het taal is die ons vreemd is. Bij het Onzevader in gewone taal begrijp je wat je bidt. Natuurlijk, er zit een hele wereld achter, zoals blijkt uit deze bespreking. Maar de kern is duidelijk en direct.

Voor allebei is iets te zeggen: Het Onzevader is een bijzonder gebed – daarbij passen bijzondere woorden. En het Onzevader is een eenvoudig gebed – daarbij past gewone taal.

Vragen:

- *Wat heeft jouw voorkeur?*
- *Welke versie bid je het meest bewust?*

(III) DISCUSSIE

De onderstaande vragen zijn geschikt voor een open discussie zonder 'goed' of 'fout'. Je kunt één of meerdere vragen van te voren uitkiezen om te bespreken.

1. Bij welke momenten past het bidden van het Onzevader?
2. Past het Onzevader, met zoveel nadruk op de hemelse werkelijkheid, bij de manier waarop je zelf in het leven staat?
3. Jezus zet het Onzevader tegenover een verkeerde manier van bidden. Zijn er volgens jou ook nu voorbeelden van bidden op een verkeerde manier?
4. Heb je genoeg aan het Onzevader of niet?
5. Als jij een gebed mocht bedenken als het nieuwe 'standaardgebed' voor de kerk, hoe zou dat er dan uitzien? Wat zou jij er zeker in willen zetten?
6. Waarom bidden we eigenlijk als God toch al weet wat we nodig hebben?
7. Welke functie heeft bidden voor jou?

(IV) VERWERKING

Suggesties voor verwerking:

- (a) Kijk wat rond op de site <http://www.prayer.su/other/all-languages.html> voor het Onzevader in vele verschillende talen, waaronder allerlei versies in het Nederlands inclusief allerlei dialecten. Bij de Engelse en Latijnse versies staan bovendien enkele geluidsbestanden. Zitten er vreemde talen of dialecten bij die door iemand van de groep gelezen kunnen worden?
- (b) Zet de woorden van het Onzevader zoals dat in de *Bijbel in Gewone Taal* staat op rap, en voer het uit.
- (c) Vat het Onzevader samen in een Loesje-tekst of een Fokke&Sukke-achtige cartoon.
- (d) Vat iedere regel uit het Onzevader samen in één woord of kies één belangrijk trefwoord per regel. Je hebt dan twaalf woorden. Schrijf die met een zwarte stift op twaalf grote kiezelstenen. Leg de twaalf stenen op een schaal voor in de kerk als zichtbare herinnering aan het Onzevader.

www.bijbelingewonetaal.nl